

в Конституції положення про інтеграцію в ЄС і НАТО. Пізніше, 7 лютого 2019 року, Верховна Рада ухвалила зміни до Основного закону щодо стратегічного курсу країни на набуття повноправного членства в ЄС і НАТО.

Список використаних джерел:

1. Palagnyuk Y.V. External policy of the EU and prospects of further EU enlargements. Multimedia Textbook “EU Governance and Politics of European Integration”. Available from: <https://eugov.chmnu.edu.ua/>

2. Ukraine: 30 Years on the European Path/ Yu.Yakymenko et al. The Ukrainian Centre for Economic and Political Studies named after Olexander Razumkov, Kyiv, «Zapovit» Publishing House, 2021, 392 p.

3. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI із змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

УДК: 339.73

Науменко Наталія,

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

Оранська Дарина,

магістр першого курсу факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ОФШОРНИХ ЗОН

Офшорний бізнес у сучасних умовах розвитку економіки посідає все більше місце, оскільки саме через різні офшорні юрисдикції проходить значна частина капіталу більшості країн. МОЗ є привабливою сферою світової економіки для національних компаній, оскільки він надає їм пільгові умови ведення господарської діяльності, що виражається у пільговому оподаткуванні, відсутності

повної звітності, надання конфіденційності тощо. Саме тому все більше компаній у тій чи іншій мірі користуються послугами офшорних юрисдикцій, що також збільшує рівень різних фінансових махінацій та економічних злочинів з використанням офшорів. Тому необхідно розглядати сучасний стан МОЗ для виявлення існуючих тенденцій, а також проблем та шляхів їх вирішення для ефективного функціонування національних економік.

МОЗ є державою або частиною держави, в межах території якої для зареєстрованих компаній (нерезидентів) встановлено: пільговий та прискорений режим реєстрації та ліквідації, пільгове оподаткування, гарантія конфіденційності засновників та бенефіціарів, відсутність валютного контролю з боку держави, мінімальна кількість звітності та перевірок [1].

Виходячи з даного визначення можна виділити такі особливості МОЗ: пільговий режим оподаткування, створення сприятливого валютно-фінансового режиму, відсутність валютних обмежень, спрощена звітність або її відсутність, забезпечення конфіденційності, низькі витрати по установі та підтримці діяльності компаній та інше. Близько 25% світового капіталу та до 60% фінансових потоків у світі проходять через МОЗ, що говорить про активну участь офшорних зон у міжнародному перерозподілі капіталу [2].

Оскільки для офшорних юрисдикцій [3] характерні конфіденційність та відсутність повної звітності, точна кількість капіталу, зосередженого в офшорах, невідома. З огляду на те, що офшорний бізнес бере активну участь у функціонуванні економік окремих держав і світу в цілому, нині особлива увага приділяється розвитку законодавчої бази офшорного бізнесу. Адже надання податкових пільг, відсутність звітності, конфіденційність та інші послаблення дають можливість багатьом компаніям використовувати офшори для фінансових махінацій [4], приховування доходів та злочинної діяльності. Проте, за даними Г. Закмана, в офшорах сконцентровано 8% світового добробуту. Відсутність точної цифри офшорних зон пояснюється відсутністю єдиного визначення офшору та єдиного списку офшорних юрисдикцій у світі.

У сучасних умовах розвитку економіки велике поширення набули телекомунікаційні та ІТ-технології, у зв'язку з чим практикується офшорне програмування, відкриття віртуальних підприємств. Також на тлі розвитку офшорного сектора активно розвивається офшорний аутсорсинг, який є способом оптимізації

діяльності організацій за рахунок зосередження на основному предметі та передачі неофіційних функцій та корпоративних ролей зовнішнім офшорним спеціалізованим організаціям.

Можна виділити активний розвиток офшорних послуг у сфері страхування, інформаційних технологій, супутникових технологій та грального бізнесу. Надалі очікується розвиток офшорного консалтингу та освіти. Більшість компаній, які користуються послугами офшорів, не займаються незаконною діяльністю, оскільки вони зацікавлені у стабільному діловому середовищі, фінансових інструментах, що відсутні на національному ринку та вигідні умови ведення бізнесу. Проте однією з проблем сучасного розвитку МОЗ є втеча капіталу. Відповідно до звіту ОЕСР 12.02.2023 «Про розмивання податкової бази та виведення прибутку з-під оподаткування» сучасне міжнародне податкове планування набуло загрозливих масштабів внаслідок того, що багато компаній йдуть з-під оподаткування за допомогою офшорних інструментів [5]. Тому боротьба з офшоризацією - це ціла узгоджена політика найбільших міжнародних економік.

Кожна МОЗ має свої особливості надання пільг, тому встановлення ставок податків, які мають низький рівень оподаткування, дозволить обмежити можливості для маніпуляцій із фінансовими коштами. Оскільки офшорний бізнес впливає на багато країн світу, необхідно вдосконалювати співпрацю між країнами для ефективного функціонування сектора. Необхідно визначити список галузей та класифікувати галузі, в яких інвестиції дозволені, заохочуються, обмежені та заборонені. Крім розвитку законодавчої бази, необхідно приділяти увагу й іншим аспектам роботи з офшорним бізнесом. З економічної точки зору необхідно розширити на національному ринку пропозицій фінансових інструментів депозитно-інвестиційного характеру [6], орієнтованих на вітчизняні компанії-експортери. Ці інструменти повинні мати прийнятні характеристики хеджування ризиків і мати високий рівень дохідності. Для цих цілей у світовій практиці використовують інфраструктурні облігації, для чого також потрібний організований ліквідний фондовий ринок у країні. За досвідом світової практики, використання даних інструментів позитивно впливає на зниження обсягів вивезення капіталу, у тому числі в офшорні зони.

З адміністративно-правового погляду необхідне застосування обмежувальних заходів на вивезення капіталу. З інституційної точки

зору державі необхідно активно підтримувати експорт, зокрема на рівні державних компаній. Крім цього, необхідно впровадити процедури автоматичного обміну інформацією з країнами-партнерами; запровадити обов'язки декларувати участь та бенефіціарне володіння капіталом, а також декларувати наявність іноземних банківських рахунків; запровадити обмеження на діяльність компаній, які контролюються офшорними власниками; розширити діяльність іноземних банків з національним капіталом за кордоном та спектр фінансових інструментів на національному фінансовому ринку для забезпечення потреб економіки держави. Робота над цими аспектами допоможе забезпечити прозорі та ефективні правила роботи бізнесу у всіх сферах та забезпечити економічну невивідність нелегального виведення капіталів у МОЗ.

Таким чином, через офшорні юрисдикції проходить значна частина перерозподілу капіталу у світі, що говорить про великий вплив МОЗ на світову економіку [7]. Через це нині проводиться активна робота з питань регулювання офшорного бізнесу, зокрема за допомогою розвитку законодавчої бази. Для створення сприятливих умов функціонування МОЗ, а також окремих національних економік необхідно комплексно підходити до питання регулювання, впливаючи на нього з економічної, інституційної, адміністративно-правової сторін, а також розвивати міжнародне співробітництво з іншими країнами.

Список використаних джерел:

- 1 Копитко, М., Вінчук, М. Використання офшорних зон як спосіб ухилення від оподаткування. // *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2021. №1 (61), С. 79–88. URL: <https://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/375> (дата звернення 13.03.2023 р.)
- 2 Світовий атлас даних. URL: <https://knoema.ua/atlas/> (дата звернення: 17.03.2023).
- 3 Комар І.С. Види офшорних зон та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку. // *Ефективна економіка*, 2014. № 6, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3111> (дата звернення 13.03.2023 р.)
- 4 Науменко Н.С, Тетерук О.О. Сучасні тенденції утворення фіктивного капіталу у світовій економіці та Україні // *Зовнішньоекономічна політика України в умовах інтеграційних процесів*. Збірник матеріалів XVII міжнародної науково-практичної конференції УДУМФТ, 29 травня 2014 р. К.: УДУМФТ, 2014. С. 222-224.

5 Офшорні зони: поняття, правове регулювання, пільги. URL: <http://www.pnalog.ua/material/ofschornye-zony-ponyatie-lgoty-zakon> (дата звернення: 13.03.2023 р.)

6 Карлін М. І., Івашко О. А. Інвестиційні офшори [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 292 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153587102.pdf> (дата звернення 13.03.2023 р.)

7 Луцишин З., Мехтієв Е. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. *Міжнародна економічна політика*. 2017. № 2 (27) С. 62-94. URL: http://iepjournal.com/journals/27/2018_3_Lutsyshyn_Mekhtiiev.pdf (дата звернення 13.03.2023 р.)

8 Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tsymbaliuk I., Voichuk M. Economic assessment of inclusive development of territorial communities within rural areas: a case study of Ukraine. *Ad alta: Journal of interdisciplinary research*. 2022. Volume 12, Issue 1, Special XXV. P. 97-104.

9 Лугова М., Цимбалюк І., Павліха Н. *Інвестиційна діяльність регіону в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз та напрями активізації* [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 242с. ISBN 978-966-940-434-3

10 Цимбалюк І. О. Міжнародна податкова конкуренція в умовах глобалізації. *Сучасні тенденції розвитку світової економіки* : збірник матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 трав. 2018 р.). Харків: ХНАДУ, 2018 р. С. 183-184.